

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА ПО МУЗИКА

МОДУЛ 2. „ТЕОРИЯ НА МУЗИКАТА”

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА НА МОДУЛ „ТЕОРИЯ НА МУЗИКАТА”

Тази програма описва съдържанието на модул „Теория на музиката”, който е съществен елемент от модулната система, с която се осъществява профилираната подготовка по музика на учениците от втори гимназиален етап на средната образователна степен - XI и XII клас.

Учебната програма е конкретен израз на ясни и измерими държавни образователни стандарти, които предполагат овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани с музикалната теория и практика и изграждането на музикалнослухови и нотнотетивни компетентности на ученика.

Учебното съдържание на модула е структурирано съобразно необходимостта от тясно интегративно взаимодействие с модулите „Музикална култура”, „Музикален инструмент/пееене” и „Пиано/електронни клавишни инструменти”.

Този подход позволява:

- теоретичните знания за музикалните елементи да се осмислят в логична връзка със знанията за стилкови направления в музикалното изкуство, жанрове в музиката, както и с ориентацията в разнообразни съвременни музикални явления в модул „Музикална култура”;
- формирането и развитието на музикалнослуховите компетентности да се реализират паралелно с усъвършенстване на компетентностите, в областта на художественото изпълнение на инструмент/пееене, което е съществен фактор за оптимизиране на обучението.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
1. ТЕОРИЯ НА МУЗИКАЛНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ		
1.1. Музикалноизразни средства	<ul style="list-style-type: none"> • Диференцира елементите на музикалната изразност в музикалната творба; • Знае тяхното изразно значение за изграждане на художествения музикален образ. 	<ul style="list-style-type: none"> • мелодия • ритъм • метрум • темпо • динамика • щрих • тембър • фактура
1.2. Звук - видове звуци. Тон – основни характеристики	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава базисни знания за акустичните основи на звука; • Знае основните характеристики на тона, тяхната специфика и значение. 	<ul style="list-style-type: none"> • звукови вълни • звуков спектър • обертонове • височина на тона • сила на тона • трайност на тона; • тембър на тона

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

1.3. Музикална система. Строй	<ul style="list-style-type: none"> • Познава спецификата на темперирания строй; • Знае октавовите групи, тяхната последователност в звукореда и октавовите означения на тоновете; • Познава знаците за алтерация, тяхното значение и приложение. 	<ul style="list-style-type: none"> • темпериран строй • полутон –цял тон • енхармонизъм • музикален звукоред • октавова група • знаци за алтерация
1.4. Музикална писменост	<ul style="list-style-type: none"> • Знае елементите на линейно-нотната система и техните функции; • Познава начини за записване на силата на тона; • Познава начини за съкратено записване на нотен текст. 	<ul style="list-style-type: none"> • нотни ключове • знаци за октавово пренасяне • динамични знаци • абривиатури

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

1.5. Метроритъм и темпо	<ul style="list-style-type: none"> • Знае видове нотни стойности и паузи; • Знае начините за удължаване на нотните стойности; • Знае принципите на основното и особеното деление на нотните стойности; • Разграничава прости, сложни и смесени размери; • Знае принципите на метроритмичната организация в равноделни и неравноделни размери; • Познава основни видове темпо в музиката; • Знае характерни темпови обозначения. 	<ul style="list-style-type: none"> • ритмика • точка, лигатура, корона • метрична пулсация • метрично време • такт • размер • неравноделен размер • метроном • италиански термини за темпо
1.6. Интервали	<ul style="list-style-type: none"> • Знае характеристиките на простите интервали; • Познава основните видове интервали, според спецификата на прозвучаване. 	<ul style="list-style-type: none"> • интервал • прости интервали • консонанс • дисонанс

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

1.7. Акорди	<ul style="list-style-type: none"> • Знае принципите за изграждане на класическия акорд; • Знае особеностите на строежа на видовете тризвучия и техните обръщения; • Знае особеностите на строежа на мажоро малко четиризвучие и неговите обръщения. 	<ul style="list-style-type: none"> • квинтакорд • сектакорд • квартсектакорд • септакорд • квинтсектакорд • терцквартакорд • секундакорд
1.8. Лад. Тоналност	<ul style="list-style-type: none"> • Знае структурата на ладовите наклонения <i>мажор</i> и <i>минор</i> и техните разновидности; • Знае функциите на ладовите степени в мажорния и минорния лад; • Знае функциите на главните тризвучия и на доминантовия септакорд в мажорния и минорния лад; • Знае строежа на мажорни и минорни гами в тоналности до два знака; • Ориентира се в квинтово-квартовия кръг на тоналностите. 	<ul style="list-style-type: none"> • лад • тоналност • гама • арматурни знаци • паралелни тоналности • едноименни тоналности • енхармонични тоналности

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

2. РАЗВИТИЕ НА МУЗИКАЛНИЯ СЛУХ		
2.1. Ладов усет	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава по слух мелодии от различни интонационни стилове (български фолклор, класика, съвременна музика и др.); Определя ладовата принадлежност на музикални примери в ладовите наклонения – мажор и минор; Възпроизвежда точно мелодични фрази с постепенно нарастваща трудност в ладовите наклонения мажор и минор; Интонира точно звукоредите на натурален, хармоничен, мелодичен и бихармоничен мажор и минор. 	
2.2. Метроритмичен усет	<ul style="list-style-type: none"> Определя по слух вида на метричната пулсация в музикални примери в равноделни и неравноделни размери; Възпроизвежда точно ритмични последования с постепенно нарастваща трудност в равноделни и неравноделни размери. 	

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

2.3. Интервалов усет	<ul style="list-style-type: none">• Интонира точно прости интервали;• Разпознава по слух вида и качеството на прости мелодични и хармонични интервали;• Анализира вида на мелодичните и хармоничните интервали в конструктивни и художествени музикални примери.	
2.4. Усет за многогласие	<ul style="list-style-type: none">• Разпознава по слух вида на многогласието в художествени музикални примери;• Разпознава музикалните и диалектните особености на традиционния български двуглас;• Определя вида на хармоничното движение в кратък двугласен музикален откъс;• Възпроизвежда точно по слух един от гласовете в двугласна музикална фраза;• Възприема диференцирано и интонира точно всеки един от тоновете на мажорни и минорни квинтакорди и техните обръщания.	

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

2.5. Музикална памет	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава и възпроизвежда точно позната мелодия по зададен характерен мелодичен откъс или ритмичен рисунък; • Изпълнява по ноти музикални примери с редуване на реално звучене и пеене „наум” без реална опора; • Възпроизвежда точно устно (с тонови имена) и писмено (с ноти) популярни мелодии от извънучилищния репертоар. 	
3. СОЛФЕЖНИ ДЕЙНОСТИ		
3.1. Пеене по ноти	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава нотно-четивни умения за разчитане на непознат нотен текст със средна трудност; • Пее по ноти конструктивни и художествени музикални примери с постепенно нарастваща интонационна трудност и метроритмично разнообразие (в тоналности до два знака). 	

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

3.2. Слухов анализ	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира по слух мелодични и хармонични прости интервали; • Анализира по слух мажорен и минорен квинтакорд и обръщанията му; мажорно-малък септакорд и обръщанията му; • Анализира по слух мажорни и минорни звукореди в натурален, хармоничен, мелодичен и бихармоничен вид. 	
3.3. Музикална диктовка	<ul style="list-style-type: none"> • Записва точно едногласни конструктивни и художествени примери с несложни алтерации в тоналности до един знак в равноделни размери. 	

ХОРАРИУМ ЗА МОДУЛА

Годишен брой часове за изучаване на модула в 11. клас - 36 часа

Годишен брой часове за изучаване на модула в 12. клас - 31 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма на модул 2. – „Теория на музиката“ конкретизира държавните образователни стандарти в 3 основни теми и 16 подтеми, които предполагат, от една страна, спираловидно надграждане на основни знания за музикалнотеоретичните елементи, а от друга – целенасочено педагогическо взаимодействие с цел продължаващо развитие на музикалния слух на учениците в ПП „Музика“.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

В рамките на тема 1 „Теория на музикалните елементи“ са обособени 8 подтеми, които са ориентирани тематично в посока задълбочено овладяване в теоретичен и практически план на знания, свързани с музикалноизразни средства, основните характеристики на музикалния звук, западноевропейската музикална система, музикалната писменост, метроритъмът и темпото, интервалите, акордите, тоналностите и др.

Усъвършенстването на музикалните способности е съществен фактор, който стимулира успешното инструментално/вокално обучение и оптимизира учебния процес във всички останали модули. Дейностите и очакваните резултати в тази посока са фокусирани около ладовия, метроритмичния и интерваловия усет, усета за многогласие и музикалната памет на учениците.

Музикалните способности се развиват и усъвършенстват в процеса на солфежните дейности, дефинирани в подтеми, като пеене по ноти, слухов анализ и музикална диктовка.

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	до 40 часа	до 60%
За упражнения	до 14 часа	до 21%
За преговор	до 5 часа	до 7%
За извънучилищни дейности – посещение на концерти, музикални събития	до 2 часа	до 3%
Практически дейности - класови срещи, концертни изяви	до 2 часа	до 3 %
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво)	до 4 часа	до 6%

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

ОЦЕНЯВАНЕ

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	25%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	10%
Оценки от контролни работи	25%

ДЕЙНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Постигането на образователните цели на модул 1 „Теория на музиката“ се реализира и чрез дейности в изнесена обучаваща среда – посещение на концерти, музикални фестивали и други музикални събития.

Структурата на учебното съдържание създава условия за гъвкави междупредметни връзки съобразно избора на втори профилиращ предмет *информационно-комуникационни технологии* или *чужд език*.

Спецификата на музикалнообразователния процес предполага и паралелно формиране на ключовите компетентности за учене през целия живот.

- Общуване на роден език – писмено и устно формулиране на вербални отговори; изводи и обобщения; участие в дискусии относно актуални музикални явления и др., писане на текст на проект и др.

- Общуване на чужди езици – в процеса на овладяване на теоретични и практически компетентности се налага необходимостта от свободно боравене с термини на чужди езици - италиански/немски - обозначения за динамика, темпо,

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.04 „Подобряване на качеството на общото образование”

„За по-качествено образование“

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще

артикулация и др; запознаване с етимологията на музикалнотеоретични понятия с гръцки и латински произход и др.; възприети у нас термини на английски език, свързани със съвременните комуникационни технологии и др.

- Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологии – осмисляне на строгите числови пропорции, определящи природата на звука и интерваловите закономерности в реда на обертоновете; разбиране на математически закономерности при осмислянето на музикалноизразните средства – ритъм, метрум, темпо; осмисляне на принципите на основно и особено деление на нотните стойности и др.

- Дигитална компетентност – използване на обучаващите компоненти на музикални компютърни програми – запис на нотен текст и озвучаване на отделни тонове, мелодия, метроритъм и др.; изготвяне на мултимедийна презентация и др.; използване на компютърните технологии за търсене и съхраняване на звукова информация.

- Умения за учене – усвояване на правила и алгоритми, подпомагащи познавателния процес и даващи сигурност при изпълнение на процедури; демонстриране на логически умения при изразяване на аргументи и разсъждения.

- Социални и граждански компетентности – умения за водене на дискусия, проява на толерантност към музиката на различните етноси и народи; търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране, умения за работа в екип и др.

- Инициативност и предприемачество – участие в подготовката и реализирането на проекти, сценични музикалнотворчески изяви, изграждане на лидерски умения и др.

- Културна осъзнатост и изразяване чрез творчество – умения за музикалноестетическа оценка на интонационното, метроритмичното и тематичното богатство на музикалния фолклор в България; стимулиране на лично музикално творчество.

- Умения за подкрепа на устойчивото развитие и здравословния начин на живот – осъзнаване възможностите за влияние на музикалното изкуство върху човешкото здраве и за изграждане на позитивна ценностна система.